

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ
ΒΑΡΝΑΒΑ Δ. ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ

Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ

Des-Kvr + 1 B
A' —————

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1975

21/2

BARNABAS D. TZORTZATOS

METROPOLITAN OF KITROS

THE AUTOCEPHALOUS ORTHODOX CHURCH OF ALBANIA
AND
ITS FUNDAMENTAL ADMINISTRATIVE INSTITUTIONS

ATHENS 1975

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΤΡΟΥΣ
ΒΑΡΝΑΒΑ Δ. ΤΖΩΡΤΖΑΤΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 55976
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 10/9/2014
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ.

Η ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1975

ΤΟΙΣ

ΚΑΡΔΙΑ, ΠΙΣΤΕΥΟΥΣΙ ΚΑΙ ΕΡΓΩ, ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟΙΣ

«ΟΤΙ Η ΘΛΙΨΙΣ ΥΠΟΜΟΝΗΝ ΚΑΤΕΡΓΑΖΕΤΑΙ

Η ΔΕ ΥΠΟΜΟΝΗ ΔΟΚΙΜΗΝ

Η ΔΕ ΔΟΚΙΜΗ ΕΛΠΙΔΑ

Η ΔΕ ΕΛΠΙΣ ΟΥ ΚΑΤΑΙΣΧΥΝΕΙ» (ΡΩΜ. ε' 3-4)

ΕΥΧΕΤΙΚΩΣ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκδοθέντος ἐν ἔτει 1972 συγκεντρωτικῶς τοῦ ἔργου περὶ τῶν βασικῶν θεσμῶν διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, ἤτοι Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας (ἧς καὶ ἡ Δικονομία ἐν ἰδιαιτέρῳ τόμῳ) καὶ Βουλγαρίας, διὰ τῆς μετὰ χειρὸς ἐργασίας ὀλοκληροῦται ἤδη καὶ ὁ κύκλος πασῶν τῶν Ἀὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τουτέστι τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου (1974), Ἑλλάδος (1967), Πολωνίας (1975) καὶ Ἀλβανίας (1975). Τὸ ὅλον ἔργον, ὡς καὶ ἄλλοτε ὑπεδηλώθη, ἀποτελεῖ προῖόν βαθείας τιμῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὰς ἱστορηθείσας ἀδελφὰς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ μέσον ἐξυπηρετήσεως τοῦ ἀρχικῶς τεθέντος σκοποῦ τῆς καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς διοικήσεως πληρεστερας καὶ ἐπ' ἀμοιβαίᾳ ὠφελείᾳ γνωριμίας αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐνταῦθα ἱστορουμένην Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἀλβανίας δέον ἀπ' ἀρχῆς νὰ λεχθῆ, ὅτι, ἐνεκα τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ καθεστωτικῆς μεταβολῆς καὶ τῶν ἐκ ταύτης δημιουργηθεισῶν συνθηκῶν, αὕτη σήμερον τύποις μὲν δὲν ὑφίσταται. Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο οὔτε τὴν ἱστορίαν δύναται νὰ διαγράψῃ, ἥτις καὶ διακοπτομένη πρὸς καιρὸν δὲν ἀπόλλυσι τοὺς μετὰ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος δεσμούς, οὔτε καὶ εἶναι ἱκανὸν νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν οὐσιαστικὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν κανονικὴν καὶ νομικὴν ὑπόστασιν τῆς αὐτόθι Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο θὰ ἀπετέλει σοβαρὰν παράλειψιν, ἂν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας ἡγνοεῖτο καὶ δὲν περιλαμβάνετο εἰς τὴν ἔρευναν ἡμῶν.

Ἐν τῇ διατυπώσει τῶν εἰς τὴν εἰρημένην Ἐκκλησίαν ἀφορώντων, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὴν σύγχρονον κατάστασιν, συνηντήσαμεν τῷ ὄντι πολλὰς δυσχερείας, δεδομένου ὅτι ἡ Ἀλβανία ἐτήρει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τηρῆ ἀπρόσιτον τὸν χῶρον αὐτῆς, μόλις δὲ πρό τινων ἐτῶν ἤρχισε νὰ διανοίγῃ πῶς τὰ σύνορά της. Ἐπίσης στοιχεῖα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐνημέρωσιν τοῦ ἔργου εἴτε κατεστράφησαν καὶ ὅπωςδήποτε ἐξηφανίσθησαν κατὰ τὰς προσφάτους ἐσωτερικὰς ἀνωμαλίας τῆς χώρας, εἴτε δι' εὐνοήτους λόγους ἦτο δυσχερέστατον νὰ εὑρεθῶσιν. Εὐτυχῶς ἡ ἐπίμονος καὶ ἐπιμελὴς ἀναζήτησις ὑπερέβη τὰς δυσκολίας καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ ὑπ' ὄψιν ἐργασία, παρὰ τὰς ἀναποφεύ-

κτους ἀτελείας της, εἶναι ἐμπεπλουτισμένη δι' ἀγνώστων ἐπισήμων κειμένων καὶ ἠκριβομένων στοιχείων, λίαν διαφωτιστικῶν.

Κατὰ τὸ καὶ εἰς τὰς προηγηθείσας παρομοίας ἐργασίας τηρηθὲν διάγραμμα, προτάσσεται εἰς τὸ Α' μέρος συνοπτικὴ ἱστορικὴ ἀνασκόπησις περὶ τῆς ἐν Ἀλβανίᾳ Ἐκκλησίας μέχρι σήμερον, ἰδιαιτέρως ἐπισημαινομένου, καὶ διὰ τὴν πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως αὐτῆς ὡς Ἀὐτοκεφάλου καὶ διὰ τὴν μετ' αὐτὴν περίοδον, παντὸς ὅ,τι συνδέεται πρὸς βασικοὺς διοικητικοὺς θεσμούς. Ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ Β' μέρος παρατίθεται ὁ τελευταίως ἰσχύων Καταστατικὸς Χάρτης τοῦ 1950 τὸν ὁποῖον, ὡς καὶ τὸν τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν δημοσιευόμενον ἐν τῷ Α' μέρει Καταστατικὸν Χάρτην τοῦ 1929, μετέφρασεν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ πρωτοτύπου ὁ ἀλβανομαθὴς κ. Γ. Παπαδόπουλος, πρὸς ὃν καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὴν καθόλου παρασχεθεῖσαν πολύτιμον συνδρομὴν θερμὰς ἐκφράζω εὐχαριστίας. Ἀμφοτέρων τῶν ἐν λόγῳ καταστατικῶν κειμένων ἢ μετάφρασις ὡς πρὸς τοὺς νομοκανονικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς ὅρους καὶ τὴν ὅλην νομοτεχνικὴν διατύπωσιν ἔτυχε τῆς ἡμετέρας ἐπεξεργασίας. Τὸ βιβλίον κατακλείουν λεπτομερεῖς εὐρετηριακοὶ πίνακες, ὥστε νὰ καθίσταται εὐχρηστον τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ καὶ νὰ διευκολύνηται πᾶς ἐνδιαφερόμενος εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην τῶν ἐπὶ μέρους.

Βαθεῖαν αἰσθανόμενος ἱκανοποίησιν διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῶν εἰς τοὺς βασικοὺς θεσμοὺς διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν Ἀὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀφορώντων, εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, διότι ἤχθη εἰς πέρας ἔργον, τοῦ ὁποίου ἢ δι' ἐπιμόνου καὶ ἐπιπόνου προσπαθείας πραγματοποιήσις οὐκ ὀλίγας ἐνεῖχε δυσκολίας. Εἴθε ἢ μὲν μετὰ χειρὸς ἐργασία νὰ συμβάλῃ, ὥστε νὰ ἐπιδειχθῇ μεῖζον ἐνδιαφέρον ἔναντι τῆς σήμερον χειμαζομένης ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον προσευχῆς καὶ χειρισμοῦ καταλλήλου ἢ ἐν αὐτῇ ἐπαναφορὰ τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὸ δὲ ὀλοκληρωθὲν ἔργον νὰ ἀποβῇ χρήσιμον εἰς τὴν σύνολον Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ὑπηρετικὸν τοῦ, ὡς προεῖρηται, διωκομένου θεοφιλοῦς σκοποῦ.

Ἐγγραφον ἐν Κατερίνῃ τῇ 14ῃ Σεπτεμβρίου 1975
ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

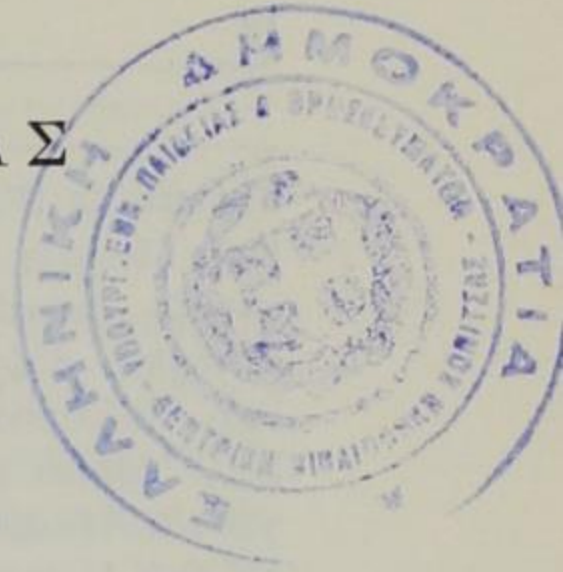
Γεώργιος Βασιλάς

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Α'

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΘΕΣΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΑΥΤΗΣ*

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας εὐρίσκεται εἰς χώραν, περιλαμ-
βανομένην, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν ἄλλοτε περιοχὴν τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἰλλυρικοῦ,
ἐν τῇ ὁποίᾳ, εἰς μὲν τὸ νότιον καὶ παράλιον τμήμα, ὅπερ εἶχε κατ' ἀπόλυτον

* ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: Περὶ τῆς ἐθνολογικῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἱστορικῆς δια-
δρομῆς τῆς Ἀλβανίας, καὶ δὴ καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν γείτονα Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἑλ-
ληνικὴν Ἐκκλησίαν, αἵτινες πολλαπλῶς ἐπηρέασαν τὴν πολιτιστικὴν καὶ θρησκευ-
τικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν αὐτῆς, βλ. Ἀμάντου Κ., Οἱ βόρειοι γεί-
τονες τῆς Ἑλλάδος, Ἀθῆναι 1923. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανία, ἐθνολογία καὶ ἱστο-
ρία, ἐν «Μικρὰ Μελετήματα», Ἀθῆναι 1940. Ἀραβαντινοῦ Π., Χρονο-
γραφία τῆς Ἠπείρου, τῶν τε ὁμόρων Ἑλληνικῶν καὶ Ἰλλυρικῶν Χωρῶν, Α' —
Β', Ἀθῆναι 1856. Βάμβρα Χ. Κ., Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλληνοαλβανῶν καὶ
ιδίως περὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταναστευσάντων, ἐν «Παρνασσός», Ἀθῆναι,
τόμ. I (1877). Chekrezzi C. A., Albania, past and present, New York
1919. Durham M. E., Some tribal origins, laws and customs of the Bal-
kans, London 1928. Εὐαγγελίδου Δ., Ἡ Βόρειος Ἠπειρος, Ἀθῆναι 1919. Fal-
meyer Ph., Das Albanische Element in Griechenland, II, München 1860. Ζα-
κυθηνοῦ Δ., La Grèce et les Balkans, Athènes 1947. Griffith W. E., Al-
bania and the Sino—Soviet Rift, Cambridge Mass. 1963. Hahn J. von, Albanenische
Studien, τόμ. 1-3, Jena 1854. Jirecek K., Albanien in der Vergangenheit, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München - Leipzig I (1916). Κεραμο-
πούλου Κ., Οἱ βόρειοι γείτονες, Ἀθῆναι 1945. Κύρου Α., Οἱ βαλκανικοὶ γεί-
τονές μας, Ἀθῆναι 1962. Λάμπρου Σ., Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καὶ ἡ εἰς τὴν
χώραν ἐποικίσις τῶν Ἀλβανῶν, Ἀθῆναι 1896. Moschoroulo N., La question de
l'Épire du Nord, Athènes 1946. Pano N. C., The people's republic of Albania,
Baltimore 1968. Petrotta G., Popolo, lingua e letteratura Albanese,
Palermo 1932². Pipinelis P. M., Europe and the Albanian question,
Chicago 1963². Sufflay M., Die Grenzen Albaniens im Mittelalter, ἐν
«Illyrisch - Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Städte
und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters, Wien—Leipzig
1924. Φουρῖκη, Π. Α., Πόθεν τὸ ἐθνικὸν Ἀρβανίτης, ἐν «Ἀθηνᾶ», ΜΓ' (1931).

Εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς ὑπ' ὄψιν ἐργασίας, ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν στοιχεῖα εὐ-
ρηναὶ καὶ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐκτὸς τῶν ἔργων Γενικῆς
Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, ὡς καὶ τῶν ἐν τισὶ παραπομπαῖς τοῦ παρόντος περιπτωτικῶς
μνημονευομένων, βλ. Ἀλεξοῦδη Ἀνθίμου, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπα-
γομένης χώρας, Κέρκυρα 1868. Borgia N., I Monaci Basiliani d'Italia in Albania,
τόμ. I-II, Ρώμη 1935/1942. Duchesne L., L'Illyricum Ecclesiastique, ἐν
«Byzantinische Zeitschrift», Leipzig, I (1892). Dvornik Fr., The Slavs.
Their early history and civilization, Boston 1959. Farlati D. - Coleti
G., Illyricum Sacrum, τόμ. I-VII, Venice 1751-1819. Gelzer H., Das Patriarchat
von Achrida. Geschichte und Urkunden, Leipzig 1902. Haslucck F. W., Islam and
Christianity under the Sultans, Oxford 1929. Ippen Th., Contribution à l'

histoire de l' Albanie du XIIIe au XVe siècle, ἐν «Albënia» No 4, Paris 1932. Κονιδάρη Γερ., Περὶ τὴν πρώτην μνείαν τῶν Ἀλβανῶν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς πηγαῖς καὶ τὰ ὅρια τῆς χώρας των ἐπὶ Βυζαντινῶν, ἐν «Ἐπετηρὶς Ἑταιρίας Βυζαντινῶν Σπουδῶν», τόμ. ΚΓ' (1953). Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, Ἀθῆναι 1948. Κουρίλα Εὐλογίου (Μητροπολίτου Κορυτσᾶς), Βιβλιογραφία Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας, ἐν «Ἠπειρωτικὰ Χρονικά», Ἰωάννινα, III (1928) 50· IV 112· V 119, 236· VI 75. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικαὶ Μελέται, Θεσσαλονίκη 1933. Τοῦ αὐτοῦ, Γρηγόριος Ἀργυροκαστρίτης, Ἀθῆναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μοσχόπολις καὶ ἡ νέα Ἀκαδήμεια αὐτῆς κλπ., Ἀθῆναι 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἀλβανικὴ Ἐκκλησία, ἐν «Θρησκευτικὴ καὶ Χριστιανικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», Ἀθῆναι, τόμ. Α' (1936). Mansi J. D., Sacrorum Consiliorum nova et amplissima Collectio, κατ' ἀνατύπωσιν καὶ ἐπέκτασιν ὑπὸ J. B. Martin-L. Pétit, τόμ. 1-53, Paris—Leipzig 1901-1927. Μαρτινιανοῦ Ἰωακείμ, Μητροπολίτου Ζάνθης, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μοσχόπολεως, Ἀθῆναι 1939. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ Μοσχόπολις, Θεσσαλονίκη 1957. Μηλιαράκη Ἀντ., Ἱστορία τοῦ Βασιλείου τῆς Νικαίας καὶ τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου (1204-1261), Ἀθῆναι 1898. Μιχαλοπούλου Φ., Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός, Ἀθῆναι 1940. Noli F. S., Fiftieth Anniversary of the Albanian Orthodox Church in America (1908-1958), Boston 1960. Noli F. S. - Panariti O. M., Album, τόμ. II, Boston 1966. Οἰκονόμου Φ., Ἡ Ἐκκλησία ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ, Ἀθῆναι 1969. Πανταζοπούλου Ν., Ἐκκλησία καὶ δίκαιον εἰς τὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου ἐπὶ Τουρκοκρατίας, Θεσσαλονίκη 1960/1963. Papadakis B., Documents officiels concernant l'Épire du Nord (1912-1935), Athènes 1935. Περιοδικά: «Ὁρθοδοξία» (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου), τόμ. ΚΒ' (1937). «Ἐκκλησία» (Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος). «Zeri i Orthodhoksise» (Μητροπόλεως Κορυτσᾶς), τεύχη I-III (1924-1925). Petrotta G., Il Cattolicesimo nei Balkani. L'Albania, ἐν «La Tradizione», I (1928). Spink M., A History of Christianity in the Balkans, Chicago 1933. Stadtmüller G., Altheidnischer Volksglaube und Christianisierung in Albanien, ἐν «Or Chr Per», 20 (1954). Τοῦ αὐτοῦ, Die Islamisierung bei den Albanern, ἐν «Jahrbücher für Geschichte Osteuropas» NS 3 (1955). Sufflay M., Die kirchliche Zustände im vortürkischen Albanien, die Orthodoxe Durchbruchszone im Katholischen Damm, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I (1916). Τοῦ αὐτοῦ, Das Mittelalterliche Albanien, ἐν «Illyrisch-Albanische Forschungen», München, I, (1916). Thalloczky L. von, Acta et Diplomata res Albaniae Mediae Aetatis Illustrantia, τόμ. II (Documents for period 344-1406), Vienna 1913-1918. Τασοῦδη Ν. Γ., Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος. Ἡ ἔθνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ δράσις του, 1926-1949. (Ἐκ τοῦ ἀρχείου του), Ἀθῆναι 1972. Τζωρτζάτου Βαρνάβα, Μητροπολίτου Κίτρους, Οἱ βασικοὶ θεσμοὶ διοικήσεως τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, μετὰ ἱστορικῶν ἀνασκοπήσεων, Ἀθῆναι 1972. Φειδᾶ Βλασ., Προϋποθέσεις διαμορφώσεως τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1969. Τοῦ αὐτοῦ, Ἱστορικοκανονικὰ προβλήματα περὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πενταρχίας τῶν Πατριαρχῶν, Ἀθῆναι 1970. Φούγια Μεθοδίου (νῦν Μητροπολίτου Ἀξώμης), Ἱστορικὴ ἐξέλιξις τοῦ Αὐτοκεφάλου ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ Ἀλβανίας, ἐν «Πάνταινος» (1956). Zankow St., Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας (βουλγαριστί), Sofia 1934.